

Raport z badania oceniającego model finansowania kultury w Polsce oraz wspierania twórców poprzez platformy crowdfundingowe

Badanie przeprowadzone przez:

Warszawa, marzec 2017

WSTĘP

Celem badania przeprowadzonego wspólnie przez Związek Importerów i Producentów Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego Branży RTV i IT - ZIPSEE „Cyfrowa Polska” oraz serwis internetowy Patronite.pl było zbadanie oceny użytkowników internetu obecnego systemu finansowania pracy polskich twórców. W badaniu sprawdzono także ich opinię na temat użyteczności i korzyści z wykorzystywania platform crowdfundingowych¹ oraz serwisów z e-mecenatem², które poprzez sieć internetową umożliwiają wspomaganie pracy konkretnych artystów lub konkretnych projektów artystycznych.

Badanie, które wykonano w formie ankiety z pytaniami o charakterze otwartym i zamkniętym, przeprowadzono w dniach 13 – 27 lutego br. na grupie 501 użytkowników serwisu Patronite.pl, w tym:

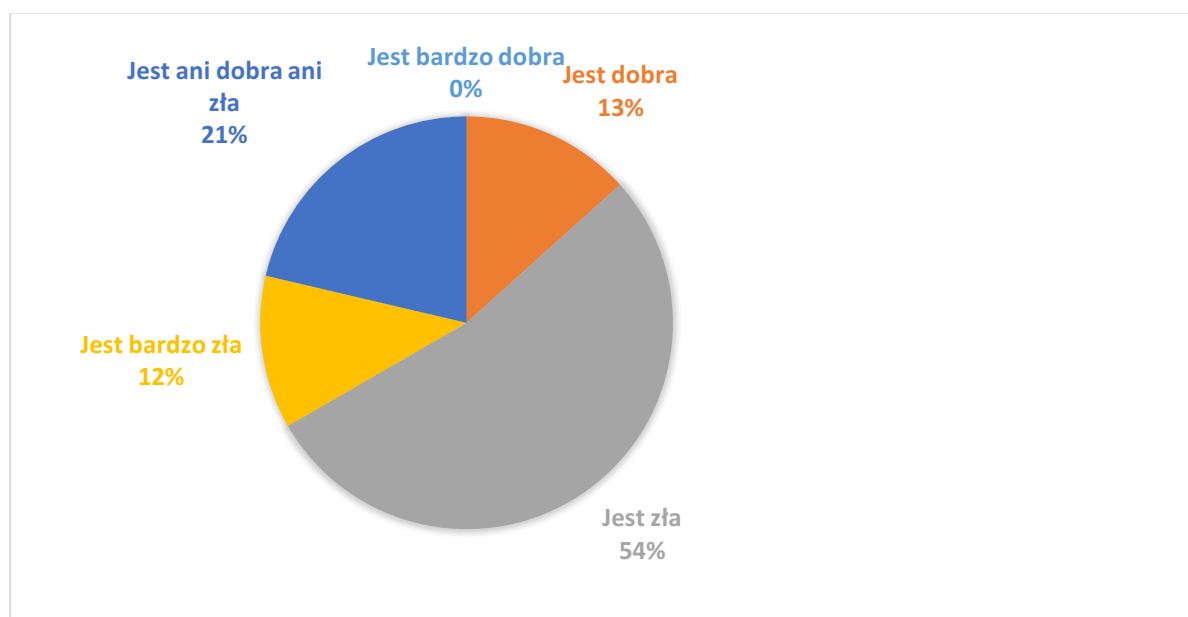
- 426 ankietowanych to patroni – użytkownicy, którzy poprzez portal finansowo wspierają wybranych twórców,
- 75 ankietowanych to autorzy - artyści, którzy za pomocą portalu szukają finansowego wsparcia na dalszy rozwój swojej twórczości.

¹ **Crowdfunding** – to forma finansowania społecznościowego polegająca na zbieraniu kapitału (funduszy) na przedsięwzięcia oraz projekty społeczne i biznesowe za pomocą internetu od użytkowników sieci.

² **E-mecenat** – to rodzaj crowdfundingu, który polega na stałym i cyklicznym wspieraniu finansowym konkretnego, wybranego przez użytkownika twórcy ogłaszającego się na serwisie z e-mecenatem, na rozwój jego dalszej działalności twórczej. W odróżnieniu od tradycyjnego crowdfundingu e-mecenat nie pomaga w realizacji konkretnych projektów artystycznych i twórczych, ale bezpośrednio samym artystom.

OCENA SYSTEMU FINANSOWANIA PRACY TWÓRCÓW W POLSCE

Ankietowanych zapytano o ocenę sytuacji ekonomicznej twórców działających w Polsce. W badaniu zdecydowana większość z nich (66 proc.) oceniła ją jako złą lub bardzo złą. Niemal dwukrotnie mniej badanych internautów była przeciwnego zdania.

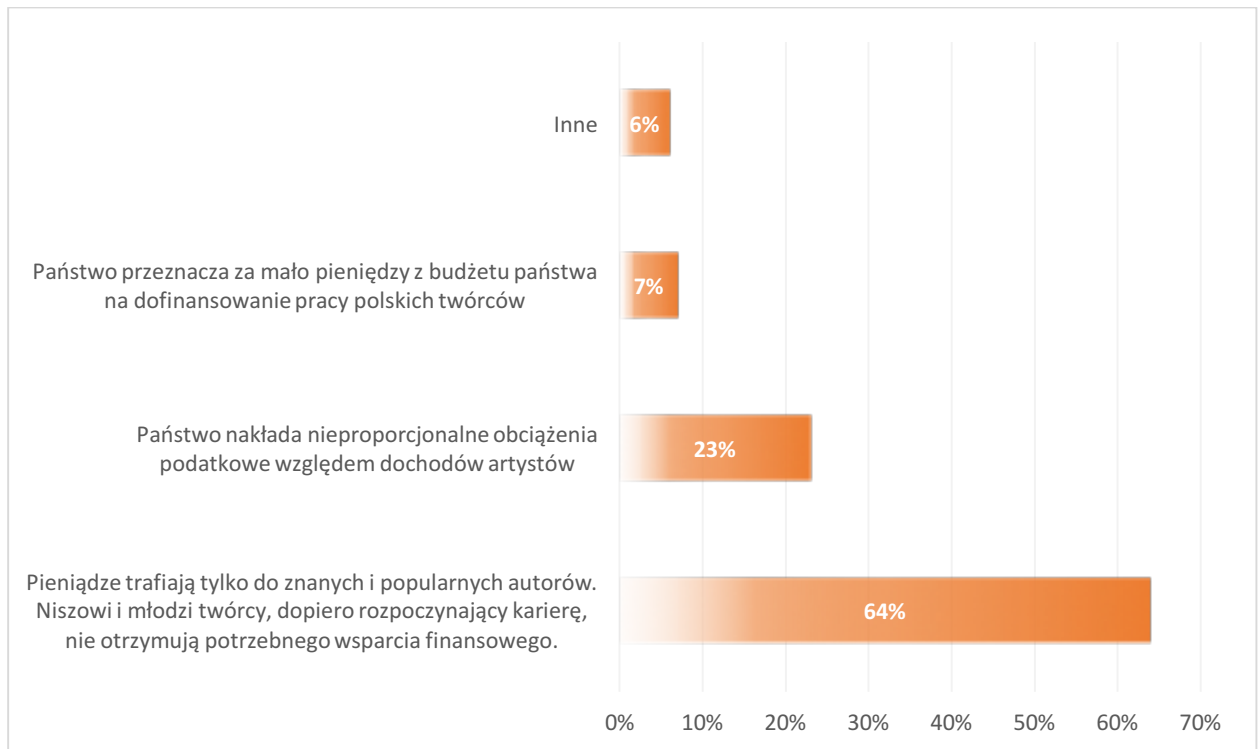

Wykres 1: Ocena sytuacji ekonomicznej polskich twórców

Jaka jest przyczyna tak złej opinii na temat sytuacji ekonomicznej polskich artystów? W ankiecie zapytano o to twórców. Zdaniem zdecydowanej większości z nich (64 proc.) to wina obecnego systemu finansowania kultury, który promuje głównie znanych i popularnych artystów (aktorów, piosenkarzy, muzyków) – to do nich z reguły trafiają pieniądze. Zaś niszowi i młodzi twórcy, którzy dopiero rozpoczynają karierę, nie otrzymują potrzebnego wsparcia finansowego.

W opinii prawie jednej czwartej badanych państwo nakłada też zbyt duże obciążenia podatkowe na artystów, nieproporcjonalne względem ich dochodów.

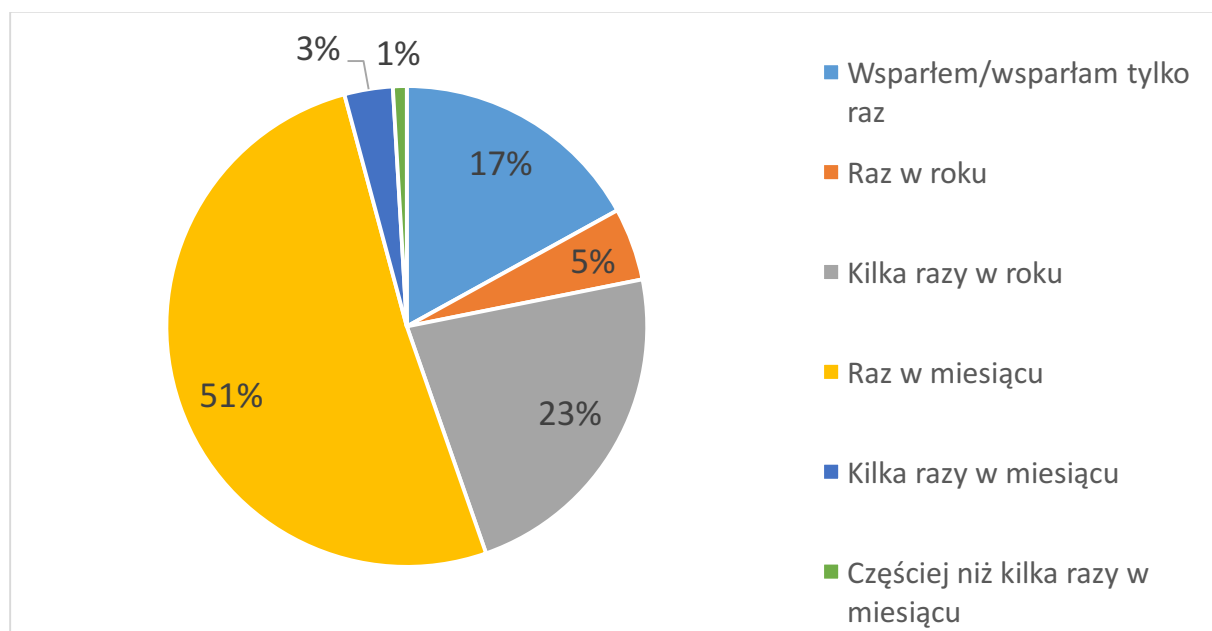
Nieliczni wskazują także na niskie dofinansowanie kultury z budżetu państwa.

Wykres 2: Przyczyny złej sytuacji ekonomicznej polskich twórców w opinii samych artystów

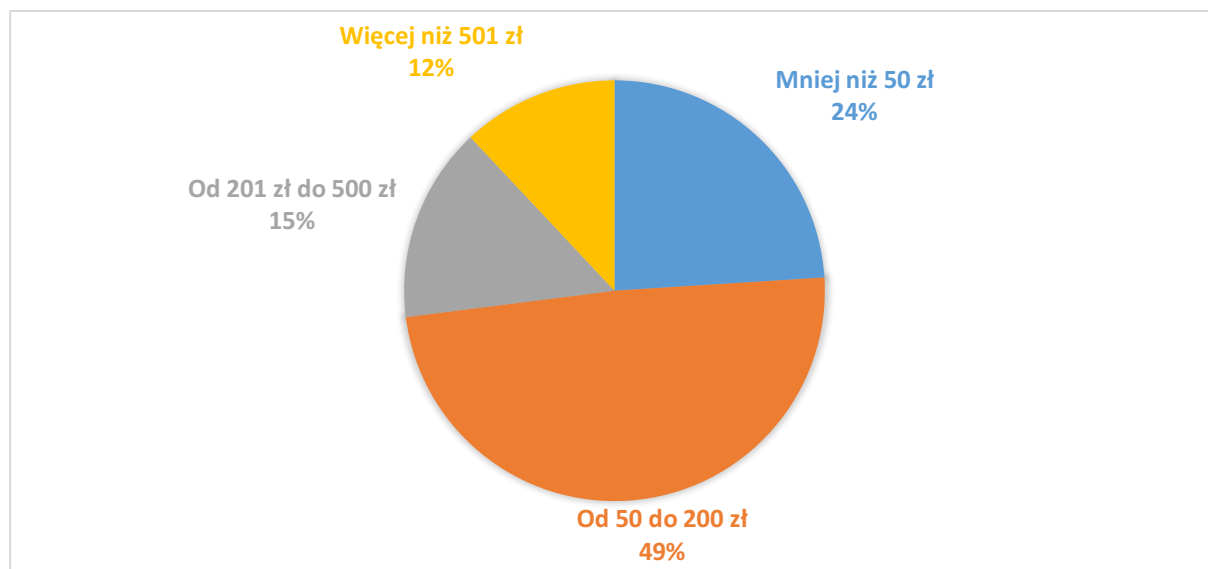
POSTRZEGANIE PLATFORM CROWDFUNDINGOWYCH I Z E-MECENATEM JAKO NARZĘDZIA DO WSPIERANIA TWÓRCÓW

Uczestnikami ankiety byli użytkownicy platform crowdfundingowych i serwisów z e-mecenatem. Zapytano się ich o to, jak często za pośrednictwem tego rodzaju narzędzi internetowych wspierają twórców oraz projekty artystyczne. W odpowiedzi ponad połowa badanych zadeklarowała, że robi to raz w miesiącu. Prawie jedna czwarta z ankietowanych przyznała, że pomaga twórcom w internecie tylko kilka razy w roku. Znaczną grupę (17 proc.) stanowiły osoby, które do tej pory skorzystały z serwisu crowdfundingowego tylko raz.

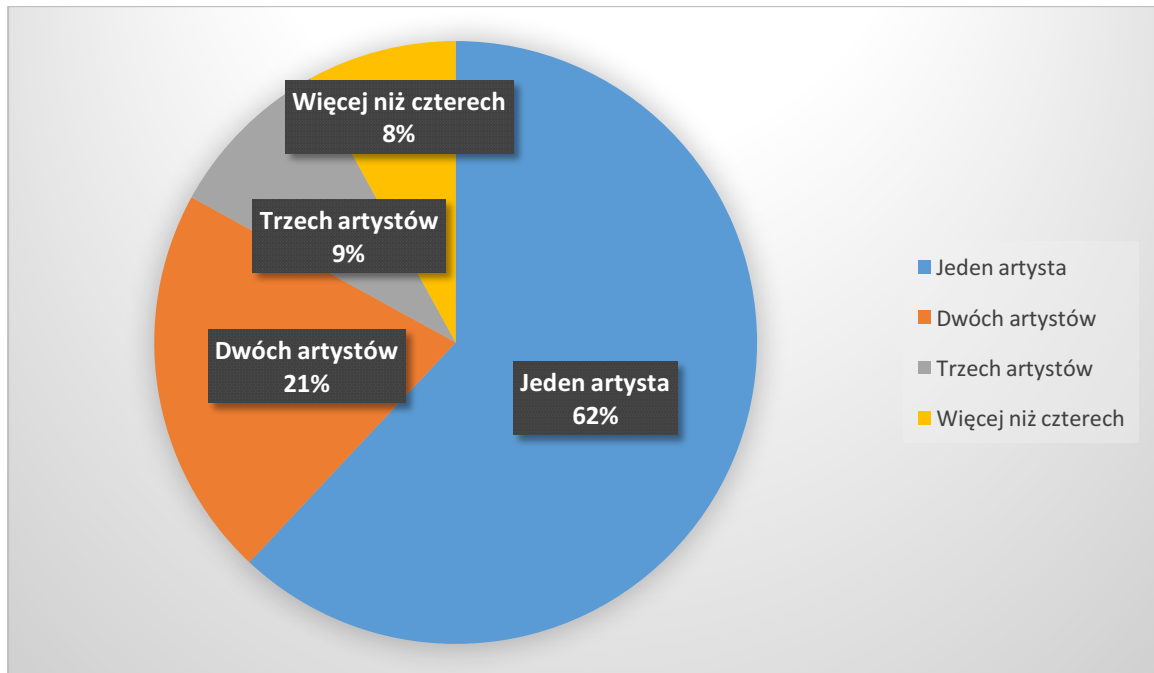
Wykres 3: Częstość wspierania twórców i projektów artystycznych przez internautów (patronów)

Ankietowanych zapytano również o to, jaką kwotę rocznie przeznaczają średnio na wsparcie twórców w sieci i ich projekty artystyczne. Niemal połowa z internautów wydaje na ten cel w granicach 50 – 200 zł rocznie. Więcej pieniędzy na wynagrodzenie za pracę artystów wydaje grupa 27 proc. ankietowanych. Sporą grupę (24 proc.) stanowią osoby, które, choć wspierają twórców przez internet, to nie wydają na nich rocznie więcej niż 50 zł.

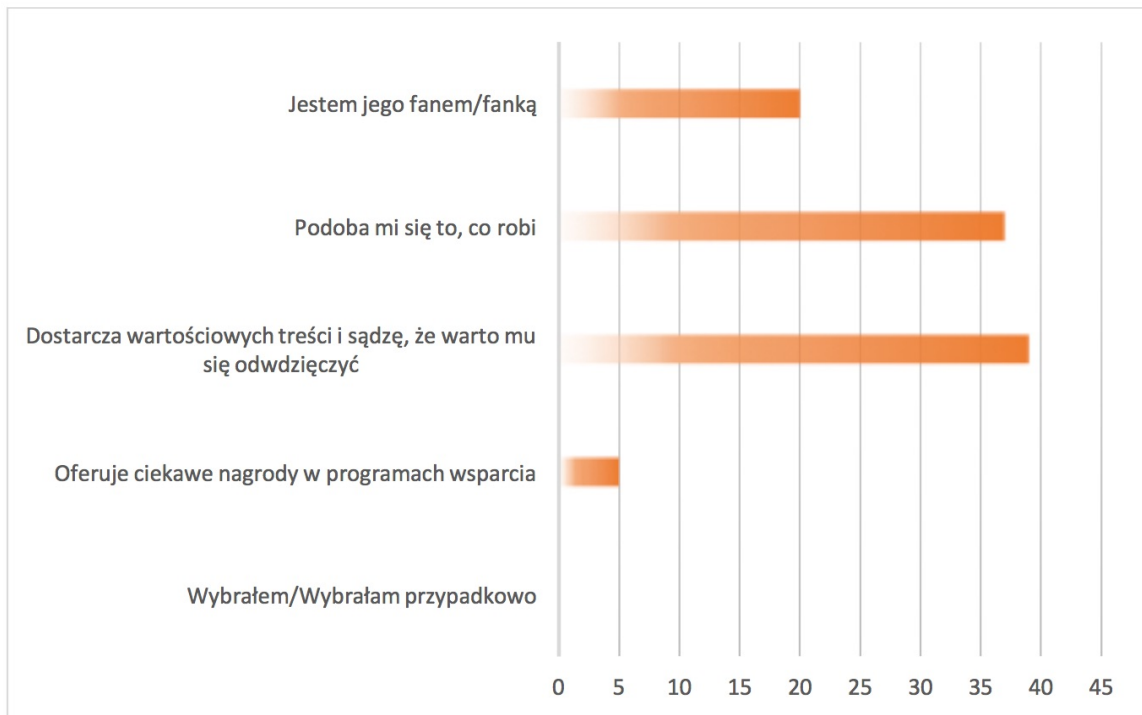
Wykres 4: Średni roczny poziom finansowania twórców za pomocą platform crowdfundingowych przez patronów

Z badania wynika również, że użytkownicy internetu korzystający z serwisów crowdfundingowych i e-mecenatów w większości wspierają tylko jednego, wybranego przez siebie twórcę. Na wspieranie dwóch twórców rocznie decyduje się 21 proc. internautów. Finansowe wsparcie dla więcej niż dwóch artystów w ciągu roku zadeklarowało 17 proc. badanych.

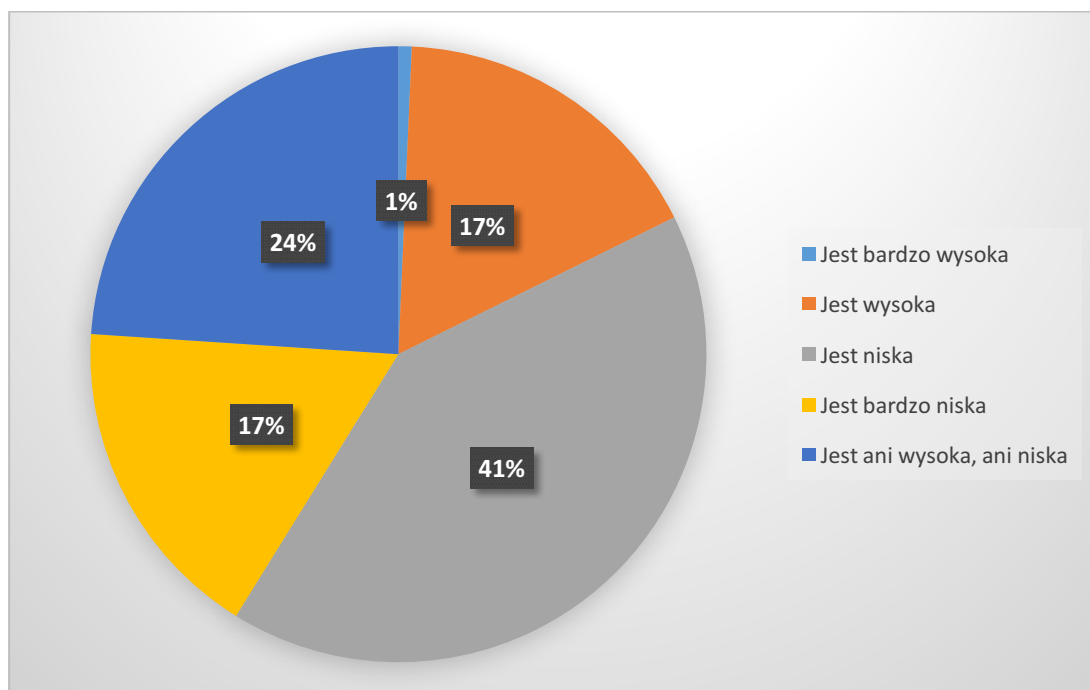
Wykres 5: Liczba twórców wspieranych przez jednego użytkownika rocznie za pomocą platform crowdfundingowych i z e-mecenatem

Co decyduje o tym, że internauci wybierają konkretnego artystę ogłaszającego się na platformie crowdfundingowej? Z badania wynika, że wybór jest przemyślany i nieprzypadkowy. Większość z ankietowanych przyznała, że w ten sposób chce odwdziżyć się artyście za dostarczanie wartościowych treści.

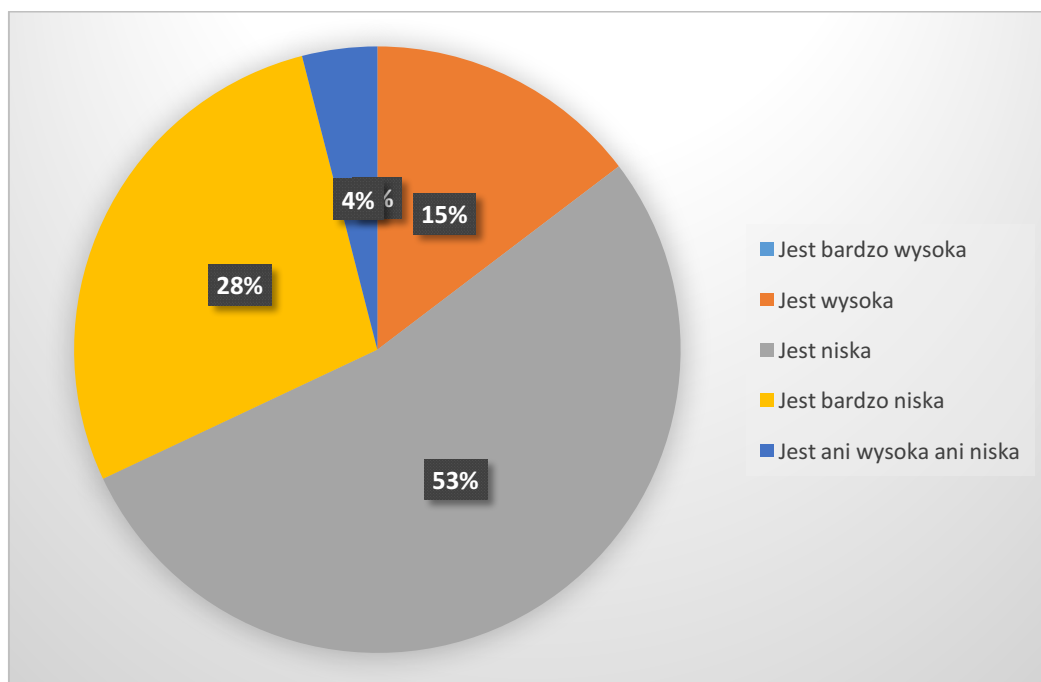

Wykres 6: Kryteria wyboru twórcy przez użytkownika serwisu crowdfundingowego (możliwość wyboru kilku odpowiedzi)

Jaka jest wiedza w Polsce na temat możliwości, jakie dają twórcom i odbiorcom platformy crowdfundingowe? Zdaniem badanych – zarówno twórców jak i patronów – niska lub bardzo niska. O wysokiej lub bardzo wysokiej wiedzy na ten temat przekonanych jest jedynie 18 proc. użytkowników wspierających twórców oraz 16 proc. twórców.

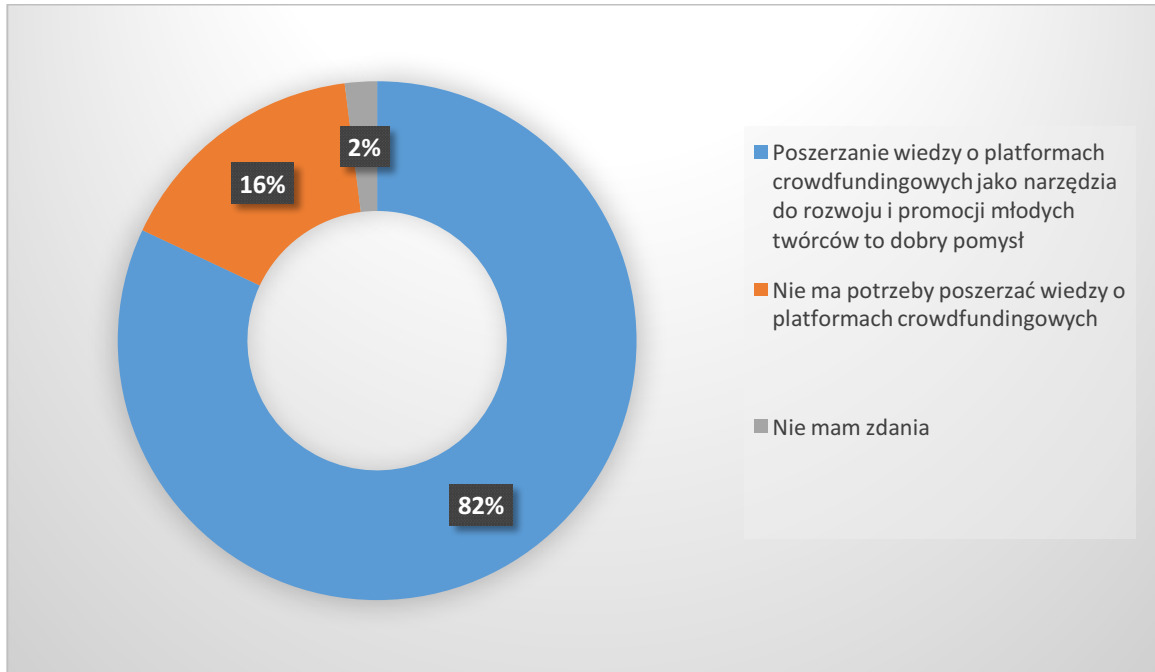

Wykres 7: Poziom wiedzy na temat platform crowdfundingowych wśród patronów twórców

Wykres 8: Poziom wiedzy na temat platform crowdfundingowych wśród artystów

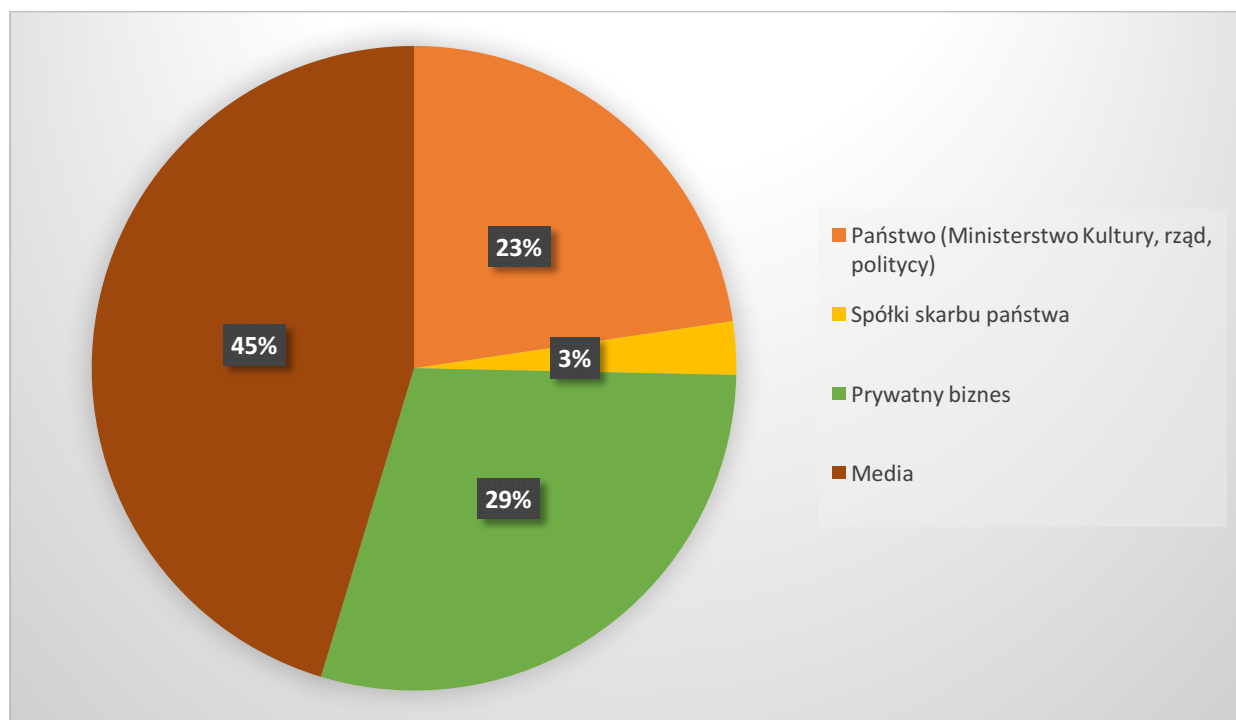
Zdaniem badanych wiedza na temat możliwości, jakie dają platformy crowdfundingowe oraz z e-mecenatem powinna być poszerzana wśród zarówno twórców, jak i ich odbiorców. Według ankietowanych jest to dobre narzędzie do rozwoju i promocji młodych polskich twórców, których nie stać często na dalszy rozwój swojej twórczości.

Wykres 7: *Opinie o upowszechnianiu wiedzy o platformach crowdfundingowych*

Kto powinien włączyć się w poszerzanie wiedzy o korzyściach z serwisów crowdfundingowych?

Zdaniem badanych duża rola należy do mediów. Ankietowani oczekują także większego zaangażowania ze strony prywatnego biznesu oraz instytucji państwa.

Wykres 8: Podmioty, które powinny być mocniej zaangażowane w promocję crowdfundingu w Polsce

WNIOSKI

Obecny system finansowania pracy twórców nie spełnia swoich zakładanych zadań. Przede wszystkim pieniądze, które są przeznaczane na ten cel nie są sprawiedliwie dzielone i nie trafiają do wszystkich artystów. W opinii twórców, którzy szukają pomocy finansowej za pośrednictwem serwisów crowdfundingowych oraz z e-mecenatem, są oni dzisiaj pomijani w rozdziale środków przeznaczanych na kulturę, czy to z budżetu państwa czy w innych zorganizowanych formach, np. poprzez organizacje zbiorowego zarządzania. Fundusze te zazwyczaj dostają tylko znani i popularni twórcy, których np. piosenki są często grane w radiu, a nie do tych młodych i dopiero rozpoczynających karierę. Mimo, że to właśnie ci ostatni najbardziej potrzebują takiego finansowego wsparcia, by móc rozwijać swoją twórczość. Środki finansowe są bowiem często barierą dla młodych twórców, by wejść na rynek i szerszej udostępnić i promować swoją twórczość. A w konsekwencji taka sytuacja utrudnia konsumentom poszerzenie horyzontów w poznawaniu nowych, niszowych i alternatywnych trendów w sztuce.

Do czasu rozwiązania tego problemu, rolę pomocy dla tych twórców przejęły serwisy crowdfundingowe, które pozytywnie są oceniane przez ich użytkowników – zarówno przez samych artystów, jak i osoby, którzy wspierają konkretnych, wybieranych dobrowolnie przez siebie twórców. Jednak wiedza na temat ich funkcjonowania oraz korzyści, jakie z nich wynikają, wciąż jest za mała. Zdaniem ankietowanych potrzebne jest poszerzenie wiedzy w tym zakresie, w co powinny zaangażować się media, prywatny biznes oraz państwo.

Platformy crowdfundingowe są również dowodem zmieniających się postaw konsumentów wobec wspierania pracy twórców. Dziś dzięki nowoczesnym technologiom odbiorcy mogą sami decydować, którego konkretnego artystę chcą wesprzeć swoimi pieniędzmi i w ten sposób odwdziżyć się mu za tworzone dzieła. Jak wynika z rosnącej popularności tego typu serwisów - robią to coraz chętniej. Nie potrzebują zatem do tego żadnych dużych pośredników, jaką dzisiaj w systemie pełnią organizacje zbiorowego zarządzania (OZZ), których działalność – jak wynika z publikacji w mediach – budzi wątpliwości. **W tym kierunku powinna iść także reforma systemu finansowania pracy polskich artystów. Tworząc je państwo powinno pomyśleć o skróceniu drogi przepływu funduszy między odbiorcą a twórcą, zadbać o to, aby trafiały bardziej celowo i ograniczyć lub całkowicie zlikwidować koszty pobieranego dziś inkasa, z którego pieniądze faktycznie powinny trafiać do artystów, a nie być trzymane na kontach OZZ-ów.** Konsumentom muszą zyskać poczucie, że pieniądze, które wydają na rzecz artystów – płacąc podatki oraz inne „ukryte” opłaty, jak np. opłata

reprograficzna - trafiają rzeczywiście do twórców, a ci, że rzeczywiście ich praca jest wynagradzana godnie i sprawiedliwie.